

Efter § 31 i lov om frikommuner kan socialministeren godkende forsøg, hvorefter den selvstændige kompetence såvel i kommunens sociale udvalg som i amtskommunens social- og sundhedsudvalg kan fraviges. Der er dog ikke hjemmel til at fravige de særlige regler om det sociale udvalgs selvstændige kompetence i afgørelser efter bistandslovens afsnit VIII.

En amtskommune, Bornholms Amtskommune har etableret et sådant forsøg med henblik på en smidigere struktur i behandlingen af sociale sager. Forsøget begyndte den 1. november 1988, og der er endnu ikke resultat af forsøget.

Endelig varetager det sociale udvalg i medfør af særlige lovbestemmelser sociale og sundhedsmæssige anliggender for andre myndigheder. Lovforslaget omfatter derfor også de øvrige ministeriers lovgivning, som henviser til det sociale udvalg i kommunerne og social- og sundhedsudvalget i amtskommunerne.

De styringsmæssige og andre problemer, der er forbundet med den selvstændige kompetence, er blevet analyseret og vurderet i betænkning nr. 894/1980 fra et udvalg om kommunalt udvalgsstyre og magistratsstyre m.v., der blev nedsat af indenrigsministeren.

Udvalget fastslog, at socialudvalgets selvstændige kompetenceudøvelse rejser betydelige og vanskelige problemer, fordi socialudvalgets status er et brud på et af hovedformålene med 70'ernes store opgaveoverførsler til kommunerne, som var at samle styring og koordination hos én lokal myndighed, kommunalbestyrelsen.

Udvalget om kommunalt udgiftspres og styringsmuligheder (Lotz II-udvalget) har i betænkning nr. 1143 foreslået, at forbedre kommunalbestyrelsens frihed til selv at fastlægge den udvalgs-mæssige og forvaltningsmæssige placering af de kommunale opgaver, ved at søge lovgivningens regler om socialudvalgets selvstændige kompetence ophævet tillige med bestemmelserne om den særlige forvaltning.

Udvalget er opmærksom på, at hensynet bag reglerne om socialudvalgets selvstændige kompetence: Diskretionshensynet og hensynet til, at der hurtigere kan træffes beslutninger, fortsat vil have betydelig vægt. Udvalget mener dog ikke, at det forhold, at kompetencen i lovgivningen henføres til kommunalbestyrelsen, i væsentlig grad vil svække disse hensyn. Der kan bl.a. henvises til, at spørgsmålet om tavshedspligt m.v. nu er udførligt reguleret i forvaltningsloven, og til, at langt størstedelen af afgørelserne træffes af administrationen.

Regeringen er enig i udvalgets hovedsigte.

Med lovforslaget tilsigtes at give kommunerne større frihed til uafhængigt af centralt fastsatte regler

at tilrettelægge den kommunale organisation og administration også på det sociale område.

Det vil hermed være muligt for de kommuner, der måtte ønske det, at undgå begrænsninger i kommunalbestyrelsens styringsmuligheder og i stedet etablere en smidigere opgaveløsning. Som eksempel kan anføres en opgaveløsning på tværs i form af at fremme en helhedsorienteret indsats over for børn og unge ved at etablere fællesforvaltning for skole- og fritids- og socialektoren.

I lighed med de anførte begrundelser for ophævelse af socialudvalgets selvstændige kompetence vil en ophævelse af det amtskommunale social- og sundhedsudvalgs selvstændige kompetence forbedre amtsrådets styringsmuligheder og amtsrådets frihed til selv at fastlægge den udvalgs-mæssige og forvaltningsmæssige placering af amtskommunale opgaver. Endvidere vil forslaget give mulighed for mere fleksible forvaltningsstrukturer.

Efter forslaget vil der ikke længere være særregler om udvalgsstrukturen eller om placering af nævnssekretariater, socialcentre, tilsyn, konsulent- og vejledningsopgaver inden for den amtskommunale forvaltning.

Forslaget indebærer derfor, at det sociale udvalg og social- og sundhedsudvalget erstattes med henholdsvis kommunalbestyrelsen og amtsrådet.

Tilsvarende vil der ikke længere være en pligt til at etablere en særlig forvaltning i kommuner og amtskommuner til at varetage anliggender efter den sociale lovgivning.

Det vil således være muligt for den enkelte kommune at bevare et udvalg, der som det nuværende social udvalg varetager kommunalbestyrelsens opgaver efter den sociale lovgivning. Kommunen vil imidlertid også kunne overføre opgaver til andre udvalg og forvaltninger.

Amtskommunerne kan på samme måde enten bevare et udvalg, der tager sig af de sociale og sundhedsmæssige opgaver, eller overføre opgaverne til andre udvalg eller lignende.

I forbindelse med ophævelsen af den særlige kompetence har Lotz II-udvalget som nævnt peget på de hensyn, der oprindeligt førte til etableringen af et socialudvalg, bl.a. diskretionshensynet. Reglerne om tavshedspligt er nu præciseret i forvaltningsloven.

Som nævnt ovenfor har Bornholms Amtskommune forsøgsvis ophævet den selvstændige kompetence. Forsøgsperioden er imidlertid for kort til, at der foreligger resultater også med hensyn eventuelle problemer omkring diskretionshensynene. Regeringen finder derfor, at der bør indhøstes flere erfaringer, før de mere følsomme personsager kan behandles i en større forsamling.